

RAPPORT RAPPORT

Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen

En evaluering før en eventuell tiltredelse fra Drammen Kommune

Førsteamanuensis Lars Petter Soltvedt

Rapporter fra Høgskolen i Buskerud

Nr. 38

**DET EUROPEISKE CHARTER FOR
BESKYTTELSE AV
MENNESKERETTIGHETENE
I
BYEN**

En evaluering før en eventuell tiltredelse fra Drammen Kommune

ved

Førsteamanuensis Lars Petter Soltvedt

**”Det er min drøm at vi skal skape et samfunn
der alle blir møtt med den samme respekt.”**

**Statsminister Kjell Magne Bondevik i
samtale med rusbrukere i Oslo, 18.12.02.**

Kongsberg 2002

ISBN 82-91116-54-7

ISSN 0807-4488

Forord

Foreliggende rapport er ført i pennen av førsteamanuensis Lars Petter Soltvedt, fagansvarlig for statsvitenskap og studiet i menneskerettigheter, flerkulturell forståelse og konflikthåndtering ved Høgskolen i Buskerud. Den informasjon som presenteres og de anbefalinger og vurderinger som fremsettes er i stor grad basert på samtaler og inntrykk i løpet av den tredje konferansen for Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen, som ble avholdt i Venezia 10-11. desember 2002. I tillegg er tidligere rapporter fra den første konferansen i Barcelona i 1998 og den andre konferansen i Sait-Denis i 2000 konsultert. Likeledes er det gjennomført samtaler med representanter for Institutt for menneskerettigheter i Oslo og Rafto-huset i Bergen. Rapporten er ment som en forstudie og et bidrag til vurdering av om Drammen kommune vil arbeide videre mot en eventuell tiltredelse til Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen.

Kongsberg, 18.12.02.

Lars Petter Soltvedt

Sammendrag

Vi anbefaler med denne rapporten Drammen kommune å tiltre Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen. Våre argumenter i favør av en slik anbefaling forsvares både med henvisning til det moralske fundament charteret bygger på, samt slike nytteverdier av økonomisk, politisk, kulturell og kriminalitetsforebyggende karakter som er i tråd både med visjon og målsetting for Drammen kommunes *Bygg broer – ikke murer* prosjekt, og kommunens strategi for internasjonalt samarbeide. Vi anbefaler Drammen kommune å gi innhold til en prosess hvorved bybefolkningens synspunkter på hvordan charterets intensjoner best kan oppfylles, kommer til uttrykk. Vi anbefaler videre et samarbeid med Bergen kommune om forberedelsene til en eventuell tiltredelse og at man vurderer et inter-kommunalt seminar hvor blant annet direktør Asbjørn Eide ved Institutt for menneskerettigheter vil kunne orientere om sitt arbeid og sitt forhold som vitenskapelig rådgiver til Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen.

Innhold	
- Forord	
- Sammendrag	
1. Innledning	s. 6
2. Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen	s. 7
3. Tiltredelse til charteret	s. 11
4. Charterets juridiske og moralske fundament	s. 12
5. Nytteverdier	s. 12
6. Organisering og finansiering	s. 15
7. Konklusjoner og anbefalinger	s. 16
Noter	s. 17
Vedlegg	
1. Oversikt over byer som har tilsluttet seg charteret	s. 18
2. Sentrale kontaktpersoner i arbeidet for charteret	s. 21
3. European Charter for the Safeguarding of Human Rights in the City	s. 22

1. Innledning

Drammen kommune har i løpet av de seneste årene i regi av *Bygg broer - ikke murer* prosjektet i samarbeid med Den norske Helsingforskomiteen, FN-sambandet og Drammen barne- og ungdomsteater arbeidet for å skape lokal forståelse, kunnskap og innsikt i menneskerettighetene, fredelig konflikthåndtering og flerkulturell forståelse. Prosjektets visjon er å ”utvikle Drammen til et dynamisk kultursentrum fritt for vold, rasisme og diskriminering hvor både barn og voksne lever i et sosialt godt og utviklende miljø.”¹ Prosjektets målsetting er ”lokalt økte kunnskaper om, ferdigheter og forståelse for menneskerettigheter, fredelig konflikthåndtering og flerkulturell forståelse blant barn, unge og den voksne befolkningen i Drammen. Kulturarrangementer som innholdsmessig er i tråd med prosjektets tre hovedtema; menneskerettigheter, fredelig konflikthåndtering og flerkulturell forståelse.”² Nasjonalt er målsettingen å ”arrangere fagseminar i temaene menneskerettigheter, fredelig konflikthåndtering og flerkulturell forståelse.”³ Internasjonalt vil man arrangere en rundbordskonferanse og legge til rette for en nasjonal og internasjonal ungdomsutveksling.⁴ Som en del av denne satsingen vurderer Drammen kommune tilslutning til det nettverk av byer i Europa som har underskrevet Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen.

Høgskolen I Buskerud har i denne sammenheng på oppdrag fra Drammen kommune gjennomført en evaluering av Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen. Evalueringen vil inngå som en del av det forberedende arbeid for en eventuell søknad om medlemskap i charteret. Evalueringen – som er ment som en forstudie – inneholder vurderinger av hvilke tiltak et eventuelt medlemskap betinger, samt hvilken nytteverdi et medlemskap vil bety for Drammen kommune.

Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen har vært under utvikling siden den første politiske viljeserklæring om samme ble undertegnet i Barcelona på 50 årsdagen for Verdenserklæringen, den 10. desember 1998. Gjennom en serie møter og seminarer i europeiske hovedsteder mellom ordførere og byråd, jurister, menneskerettighetseksperter, representanter for EU, UNESCO og FN forelå det den 10. desember 1999 i Barcelona et første utkast til et europeisk charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen. Dette utkastet dannet utgangspunkt for en

konsultasjonsprosess med de involverte byers innbyggere for justering av innholdet i charteret i tråd med bybefolkningens interesser og ønsker frem mot charterets endelige vedtak i Saint-Denis den 18 mai 2000.

Vi vil i det følgende presentere hovedinnholdet i Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen. Vi vil se hvilke byer som har tiltrådt charteret og vurdere deres sammensetning. Sentralt i denne sammenheng vil være å vurdere nytteverdien av disse byenes medlemskap i charteret samt hvilke forpliktelser medlemskapet har påført byene. I forhold til Drammen kommune vil vi vurdere charterets relevans i forhold til visjon og målsetting for byens *Bygg broer – ikke murer* prosjekt og den strategi Drammen kommune har valgt for sin internasjonale satsing. I tråd med dette vil vi avslutningsvis søke å vurdere nytteverdier for Drammen ved et eventuelt medlemskap i forhold til miljø, undervisning, næring, kompetanseutvikling og kultur. Den politiske realeffekt og den moralske ansvarlighet en tiltredelse vil kunne representere, vil også bli tillagt vekt.

2. Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen.

Bakgrunnen for ønsket om et charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen er opplevelsen av det stadig voksende gapet mellom den formelle og den faktiske beskyttelsen av menneskerettighetene i stadig flere sammenhenger. Riktignok har stater blant annet i Verdenserklæringen fra 1948, i FN konvensjonen om de sivile og politiske rettigheter, i FN konvensjonen om sosiale, økonomiske og kulturelle rettigheter samt i den Europeiske menneskerettighetskonvensjon forpliktet seg politisk så vel som juridisk til å respektere, garantere og opprettholde menneskets rettigheter i vid forstand. Den effektive implementeringen av disse forpliktelser føles imidlertid ikke alltid å være til stede, ikke minst lokalt – i byen – hvor brudd på menneskets rettigheter først og sterkest kommer til syne. Styrken i de brudd på menneskerettighetene som man ofte oppleverer i byen, forsterkes bare ved de forpliktelser stater så vel som overnasjonale organer som EU artikulere, når nye intensjoner om deltakende nærdemokrati går hånd i hånd med innstramning og reduksjon i det offentliges forpliktelser til blant annet skole, helse og eldreomsorg. I innledningen til Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen etterlyses det en mer effektiv beskyttelse av

menneskerettighetene lokalt. I en tid hvor migrasjonen fra landsbygda til europeiske byer fortsetter, i en tid hvor flyktninger og asylsøkere i stadig større grad søker opphold eller blir plassert i byen, i en tid hvor mangel på arbeidskraft gjør arbeidsstyrken stadig mer flernasjonal, i en tid hvor globaliseringsprosessen gir lokale konsekvenser både av økonomisk, sosial, kulturell og politisk karakter trengs det også et instrument for effektiv beskyttelse av menneskerettighetene i det lokale rom. Byen tilhører alle. Det er i byen de demokratiske rettigheter utøves for de aller fleste. Det er i byen man først fremmedgjøres. Det er i byen fraværet av sosial nærhet føles sterkest. Det er i byen man oftest møtes. Det er byen som sterkest opplever konflikt. Dette er en vesentlig del av utgangspunktet for ønsket om et europeisk charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen.

Arbeidet med Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen startet i 1997. Frem mot den første Konferansen for menneskerettigheter i byen i Barcelona 10. desember 1998, arrangerte man fire seminarer i henholdsvis Strasbourg, Geneve, Stockholm og Sarajevo. Ved disse seminarene fokuserte man på ulike aspekter ved beskyttelsen av menneskerettighetene i byen. De fire byene leverte en samlet innstilling til tema for utvikling av et charter til beskyttelse av menneskerettighetene i byen i Barcelona 10. desember 1998. *The Barcelona Commitment* blir sett på som resultatet av et samarbeid mellom først og fremst disse fire byene; et samarbeid som likevel tiltrakk seg tiltrødelseserklæring fra 40 andre europeiske byer. Det videre arbeid med teksten og innholdet i dette dokumentet ble i Barcelona delegert til en *Charter Drafting Commission*, sammensatt av representanter fra byene Barcelona, Strasbourg, Geneve, Stockholm og Tuzla, i tillegg til Girona og Saint-Denis. Representanter fra disse byene skulle:

- Forfatte første utkast til teksten til et charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen.
- Invitere alle de 44 byer som underskrev *the Barcelona Commitment* til å gå inn i en dialog med sine respektive innbyggere om hva innholdet i et menneskerettighetscharter for deres by burde være
- Starte en intellektuell debatt om respekten for menneskerettighetene i nærmiljøet blant ledende eksperter på menneskerettigheter i Europa.

- Arbeide for vedtak av den endelige charteret på den 2. Konferansen for menneskerettigheter i byen i Saint-Denis i år 2000.

I tråd med denne målsetting ble det nedsatt to underkommisjoner; en vitenskapelig underkomite og en institusjonell underkomite. I den vitenskapelige underkomiteen finner vi blant annet direktør Asbjørn Eide ved Institutt for Menneskerettigheter ved Universitetet i Oslo. I den institusjonelle underkomiteen finner vi blant annet Viseordfører Alf. T. Samuelsson i Stockholm. For øvrig finner vi i de to komiteene representanter både fra EU og FNs menneskerettighetskommisjon, så vel som fra byråd og ledende universitet i ulike europeiske byer. I tillegg til *the Charter Drafting Commission* og dens to underkomiter ble det i November 1999 opprettet en rådgivende kommisjon bestående av representanter for ulike NGO'er. Denne kommisjonen skulle først og fremst arbeide med innstillinger om hvordan å gi struktur og innhold til en påfølgende dialog med innbyggere i de ulike byene om charterets innhold og relevans, i perioden mellom charterets første utkast i Barcelona i 1999 og dets endelige vedtak i Saint-Denis i 2000.

Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen inneholder 28 artikler. Charteret er delt i 5 deler. I del 1 omtales mer generelt alle innbyggers like rett til byen i alle dens henseende (art. I). Slike rettigheter inkluderer retten til fri kulturutfoldelse og retten til fritt å bruke sitt eget språk og utøve sin egen religion. Retten til å studere eget morsmål for språklige minoriteter blir også presisert (art. III). Likeledes retten til spesiell beskyttelse for svake og utsatte grupper (art. IV). I artikkel VII påpekes det at sentrale myndigheter har et permanent ansvar i forhold til byen. Dette er et ansvar sentrale myndigheter ikke kan frasi seg. Det påpekes imidlertid at ansvaret for det offentlige tjenestetilbud skal lokaliseres nærmest brukerne. Dette for at de offentlige tjenester på denne måten bør bli mer effektive.

I del 2 omtales retten til politisk deltakelse, retten til forsamlingsfrihet, retten til beskyttelse av privatlivet og retten til familie, i tillegg til retten til slik informasjon som kan påvirke og gi innhold til innbyggernes sosiale, kulturelle og administrative rettigheter i byen og i lokalmiljøet. I artikkel VIII påtar byens myndigheter seg ansvaret for å arbeide for en utvidelse av den lokale stemmerett til alle som har hatt fast bosted i byen i minst to år.

I del 3 omtales de økonomiske, sosiale og kulturelle rettighetene i det lokale rom. I artikkel XII omtales den frie retten til det offentlige tjenestetilbud. Byens myndigheter påtar her seg å motarbeide kommersialiseringen av det sosiale tjenestetilbud og påse at prisnivået i de offentlige tjenestetilbud er akseptable. I artikkel XII påtar også byen seg å sikre de fattiges kår, å motarbeide ethvert forsøk på sosial ekskludering av utsatte grupper og å arbeide for medmenneskelighet og anstendighet i forhold til alle byens innbyggere. I artikkel XIII presiseres de lokale myndigheters ansvar i forhold til å gi alle innbyggere en lik rett til utdanning, og gjennom utdanning å oppmuntre til toleranse og vennlighet for på denne måten å redusere fremmedfrykt og diskriminering. I artikkel XIV omtales den like retten til arbeid og likhet for alle på arbeidsplassen. Lokale myndigheter pålegges et ansvar for å sikre disse rettighetene og for å sikre svakere stilte innbyggere rett og anledning til attføring. I artikkel XV-XXII omtales retten til egen kultur, retten til eget hjem, retten til helse og retten til et helsefremmende miljø, miljøvennlig byplanlegging, friarealer, fred og ro og en forbrukervennlig forretningsmoral. I samtlige av disse artikler presiseres samtidig de lokale myndigheters ansvar i forhold til å sikre disse rettighetene, for alle innbyggerne i byen.

I del 4 omtales slike krav til de lokale forvaltningsorgan som har å gjøre med effektivitet, ikke-diskriminering, åpenhet og demokrati i forhold til byens innbyggere. I del 5 omtales innbyggernes forhold til de lokale rettsinstanser. I artikkel XXV påpekes det at forholdet til de lokale forvaltningsmyndigheter skal være preget av nærhet og lik adgang for alle. Det anbefales opprettelse av konfliktråd, meglingsinstanser og forsoningsmekanismer for håndtering av ulike former for konflikt. Som del av det konfliktforebyggende arbeid oppfordres det i artikkel XXVII til opprettelse av en sosial og lokal meglingsinstans i de mest urolige områder av byen. Det oppfordres også i samme artikkel til opprettelse av en offentlig ombudsman. I byen skal man i tillegg opprette en kontroll komite bestående av representanter for byens befolkning, hvis oppgave det vil være å overse charterets intensjoner og forpliktelser blir overholdt.

I artikkel XXVIII pålegges byen slik åpenhet i sin budsjettbehandling som vil gjøre det mulig for byens borgere å vurdere hvorvidt intensjonene i charteret blir tatt tilstrekkelig hensyn til. Tanken er at slik ”deltakende budsjettering” vil kunne gi innbyggerne større grad av ansvar og eierskap i forhold til byens endelige budsjett.

I charterets siste del understrekes det at byen skal inkorporere i sin saksbehandling og i sine administrative rutiner på alle nivå, hensyn til charterets innhold og målsetting. Byen pålegges å opprette en komite som hvert annet år skal evaluere charterets lokale anvendelse. Denne evalueringen skal gjøres offentlig.

Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen tilhører først og fremst det sydlige Europa. Langt de fleste medlemsbyene er lokalisert enten i Italia, Spania eller Frankrike. Til sammen har 216 europeiske byer tiltrådt charteret. 120 av disse byene har tiltrådt i løpet av perioden mellom den andre konferansen i Saint-Denis i 2000 og den tredje konferansen i Venezia i 2002. 84 av disse 120 byene er italienske. Det er grunn til å legge merke til at Drammen i følge en oversikt fra Venezia kommune på internet medio desember 2002 er ført opp som medlemsby. Bergen var også i en periode etter konferansen i Saint-Denis i 2000 ført opp som medlemsby. Verken Drammen eller Bergen har formelt tiltrådt charteret.

3. Tiltredelse til charteret

Charteret så vel som dets tilblivelse setter visse føringer på hvordan man bør gå frem ved eventuell tiltredelse. Selve charterets ånd hviler på et ønske om større grad av folkelige deltakelse – nærdemokrati – og en følelse av eierskap både til byen så vel som til de normer, regler og retningslinjer som søker å regulere forholdet mellom innbyggerne og forholdet mellom innbyggere og de folkevalgte og de administrative kommunale organer. Charterets moralske og etiske dimensjon er forankret i menneskerettighetene og respekt både for individet og fellesskapet, i det lokale rom. Den lokale forankring bør derfor sikres før man beslutter å tiltre charteret. Den lokale forankring kan sikres på flere måter. En måte å gjøre det på er som i Barcelona, å samarbeide med lokale NGO'er for å høre hvordan charterets intensjoner best kan oppfylles i det lokale rom. Et annet alternativ er å arrangere ett eller flere stormøter sammen med byens befolkning, gjerne i de ulike bydelene for å høre deres synspunkter på samme.

Formelt påpekes det at for å kunne tiltre charteret skal man i byen ha opprettet en ombudsmansordning og nedsatt et konfliktråd. Så vidt vites er dette de eneste formelle kriterier det vises til for å kunne bli godkjent som tiltreder til charteret. En søknad om tiltredelse skal imidlertid komme fra ordførerens kontor og være basert på flertallsvedtak

i bystyret. For øvrig er det vårt inntrykk at det formelle avvikes i noen grad. Referer i den sammenheng Bergen og Drammens ”tilslutning” til charteret, som nevnt ovenfor.

4. Charterets juridiske og moralske fundament.

Det er grunn til å anta at charteret ikke er ment som et juridisk forpliktende dokument. I følge direktør Asbjørn Eide ved Institutt for menneskerettigheter ved Universitetet i Oslo er charteret mer å oppfatte som en politisk og en moralsk viljeserklæring, på lik linje med verdenserklæringen fra 1948 som ikke er juridisk bindende for de stater som har underskrevet den. Juridisk sett er det stater som står ansvarlig for brudd på menneskerettighetene. I den sammenheng er imidlertid ikke byen å betrakte som annet en statens forlengede arm. Når Norge har inkorporert FNs konvensjon om menneskets sivile og politiske og sivile rettigheter, FNs konvensjon om sosiale, økonomiske og kulturelle rettigheter samt den Europeiske menneskerettighetskonvensjon så vil eventuelle overgrep fra de kommunale myndigheters side være å betrakte som brudd på norsk lov, hva angår innholdet i disse menneskerettighetskonvensjoner og deres forhold til artiklene i charteret.

Når det er sagt er det vår oppfatning at en tiltredelse til charteret er med på å legitimere krav til statlige myndigheter om bedre ivaretagelse av statens ansvar i forhold til slike kommunale oppgaver som blant annet har med retten til utdanning, retten til helse, retten til miljø, retten til fred og ro, retten til familie og retten til et privatliv – for alle som til enhver tid oppholder seg i byen. Den styrke som ligger i tilhørighet til et internasjonalt fellesskap av byer til fremme og respekt for menneskerettighetene, er også med på å styrke følelsen av lokal identitet og samhörighet, og virke forebyggende i forhold både til fremmedfrykt og sosial uro. En tiltredelse til charteret vil også kunne virke som et instrument for sosial integrasjon for flyktninger og asylsøkere, forutsatt at deres organisasjoner blir inkludert både i planlegging og implementering av charterets målsetting. Charteret vil også kunne bli et instrument for forebygging av kriminalitet og rusmisbruk, om også representanter for disse gruppene blir inkludert i arbeidet for charterets målsetting.

5. Nytteverdier

Slike nytteverdier som de som er beskrevet ovenfor artikuleres i sammenheng med tiltredelseserklæringer og visjoner i forhold til charterets fremtid. I det globaliserte, flerkulturelle samfunn er det viktig å sikre lokal deltakelse for alle i slike prosesser som lik tilgang til det offentlige omfatter, i ivaretagelsen av de rettigheter som er presisert i charteret. I forhold til Drammen kommune vil en tiltredelse til charteret representere forsterkede signaler om

- at hensynet til alle i det flerkulturelle Drammen teller sterkt i planlegging og implementering av kommunale tiltak i den offentlige forvaltning
- at hensynet til menneskerettighetene står sentralt både i budsjettssammenheng og i administrasjonen av det kommunale ansvar
- at en har vilje til aktivt å samarbeide med representanter for bybefolkningen i løsningen av kommunale problem og oppgaver
- at en har vilje til å videreutvikle mekanismer for fredelig konflikthåndtering lokalt
- at en har vilje til videre satsing på undervisning, kultur, demokratiutvikling og kriminalitetsforebyggende arbeid

Vi vurderer det slik at disse nytteverdier er i tråd både med visjon og målsetting for *Bygg broer – ikke murer* prosjektet og Drammens motiver for en sterkere internasjonal satsing. Nyttverdier som inkluderer deltakelse i et nettverk sammensatt av representanter for andre byer med liknende utfordringer og vilje til vekst og utvikling på bybefolkningens egne premisser, er også i tråd med Drammen kommunes målsetting om samarbeid innenfor europeiske sammenslutninger og organisasjoner. Utveksling av erfaring i forhold til bekjempelse av fremmedhat og kriminalitet, utvikling av friarealer og bevaring av miljøet, utprøving av nye former for folkelig deltakelse i kommunale beslutningsorganer, erfaringsutveksling i forhold til konflikthåndtering og megling, vurdering av erfaring med nye lokale ombudsmansordninger er alle mulige nytteverdier ved en eventuell tiltredelse til charteret.

I forhold til det kulturelle er det riktig og viktig å påpeke at ved en eventuell tiltredelse påtar Drammen kommune seg en moralsk forpliktelse til å tilrettelegge for fri kulturell utfoldelse og utøvelse av sin egen religion. Når Drammen kommune også i dag

etterstreber dette, vil en tiltredelse til charteret være med på i sterkere grad å synliggjøre denne viljen. Charteret tilrettelegger for en utvidet satsing på samarbeid mellom vennskapsbyer og ulike kunst- og kulturinstitusjoner i disse byene. Slik kultur- og ungdomsutveksling som allerede eksisterer mellom Drammen og de tyrkiske regionene Konya og Beysehier samt vennskapsbyene Ørebro, Kolding, Lappenranta og Stykkisholmur vil kunne utvides til å inkludere andre byer som har tiltrådt charteret. Den internasjonale menneskerettighetsskolen som Drammen kommune var med på å gjennomføre i Mostar, Bosnia og Hercegovina i 2002, kan utvides til å inkludere andre byer i det tidligere Øst-Europa, f.eks Tuzla i Bosnia og Hercegovina, som nylig har tiltrådt charteret. Drammen kommunes målsetting om å gi bistand til nye demokratiske land ved utveksling av opplysninger, læring i demokratisk arbeid og valgobservasjon er også tanker som lettere kan la seg realisere i tråd med en utvidelse av charteret østover i Europa og globalt.

En tiltredelse til charteret vil også kunne representere en direkte nytteverdi i forhold til både undervisning og næringsrettet kompetanseutvikling. Det samarbeid som i dag eksisterer mellom barne- og ungdomsskoler i Drammen og skoler i Danmark, Sverige, Tyskland og Tyrkia vil kunne utvides til andre byer innenfor charteret. Dette vil være i tråd med Drammen kommunes målsetting om på denne måten å ”styrke den internasjonale dimensjonen i undervisningen, oppøve flerkulturell forståelse og gi elevene økte kunnskaper om deres nasjonale og internasjonale kulturarv.”⁵ Charteret vil også kunne bidra til bedre å tilrettelegge for utveksling både av studenter og lærere mellom Høgskolen i Buskerud og høyskoler og universitet i byer som er tilsluttet charteret.

I forhold til næringslivet i Drammen vil nærmere og formaliserte forbindelser med foreløpig over 200 byer i Europa i regi av charteret kunne få betydning ikke minst for Drammen kommunes satsing på turisme. Som havneby bør det være interessant for Drammen å knytte kontakter med byer i Frankrike, Italia, Spania og Tyskland som alle representerer interessant marked for norske cruiseanløpshavner.⁶

Implisitt vil de nye kontaktflater som åpnes opp, representere muligheter for interkommunalt samarbeid i et Europa som stort sett er konfrontert med de samme utfordringer for byene. Både i regi av EU-kommisjonen og de ulike medlemsland i EU

drives det et omfattende utviklingsarbeid når det gjelder byutvikling. Direkte eller indirekte tar dette arbeidet sikte på bedre levevilkår og utjevne sosialøkonomiske forskjeller i storbyene spesielt og de mindre byene spesielt. Som Richard Rogers, en av verdens fremste arkitekter og byplanleggere har sagt, ”mangel på grunnleggende rettferdighet er den kraft som vil undergrave alle forsøk på å skape humanistiske og harmoniske bysamfunn.”⁷ Storbyen bærer i seg et potensiale til å brutalisere så vel som til å sivilisere. Siden Norge ikke er medlem av EU vil et slikt felleskap av byer kunne representere en alternativ kanal for innsikt så vel som for innflytelse på de beslutninger i EU som har med lokaldemokrati, lokalt styresett og byers utvikling å gjøre. I forhold til den fordypning (i motsetning til utvidelse) av EU samarbeidet både Nice-traktaten fra 2000 og det nåværende arbeidet med EUs nye grunnlov representerer, hvor det eksplisitt refereres til lokaldemokrati og menneskets fundamentale *rettigheter*, vil Drammen kunne være med på å påvirke innholdet i denne delen av EUs nye grunnlov på en for Norge helt uvanlig måte. Både i EU-rådet og i Europaparlamentet er man oppmerksom på det arbeidet som pågår i regi av Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen. Man ser faktisk på arbeidet som brobyggende i forholdet mellom EU-kommisjonen og Europaparlamentet, og forventer at deler av innholdet i charteret vil finne plass i innledningen – *the Preamble* – til EUs nye grunnlov.⁸

6. Organisering og finansiering

Arbeidet med charteret frem til den 2. konferansen i Saint-Denis er beskrevet ovenfor. Det er vårt inntrykk at fremdriften i arbeidet med rekruttering av nye byer i stor grad har skjedd i samarbeid mellom byene Barcelona, Saint-Denis og Venezia. At dette samarbeidet har båret frukter tyder utvidelsen i Desember 2002 av charteret til å omfatte 120 nye byer på. Finansielt er Barcelona i følge Asbjørn Eide ved Institutt for Menneskerettigheter i Oslo hovedbidragsyter. De andre byenes bidrag er ukjent. Arbeidet med charteret støttes imidlertid også av Europaparlamentet, *Eurocities* og *Council of European Municipalities and Regions*. Størrelsen på deres finansielle bidrag er imidlertid ikke kjent. En målsetting er nå å vurdere utvidelse av charteret til nye byer østover og nordover i Europa, samt utenfor Europa. I tråd med denne målsetting vil neste konferanse finne sted i Nurnberg i desember 2004. En viktig kontaktperson i forhold til charteret i

dag er Stefania Camuffo i Venezia kommune. Hennes e-mail adresse er stefania.camuffo@comune.venezia. For øvrig vedlegger vi navn og adresse til noen av dem vi har vært i kontakt med fra organisasjonskomiteen for den 3. Konferansen for menneskerettighetscharteret i Venezia. Disse er også å betrakte som sentrale aktører i det videre arbeid med Det europeiske charter for beskyttelsen av menneskerettighetene i byen.

7. Konklusjoner og anbefalinger

Vi anbefaler Drammen kommune å tiltre Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen. Våre argumenter i favør av en slik anbefaling forsvares både med henvisning til det moralske fundament charteret bygger på, samt de nytteverdier vi refererer til ovenfor. Vi har søkt å påvise at de juridiske bindinger ved en eventuell tiltredelse er svært begrensede om til stede i det hele tatt, der charteret bør være å oppfatte mer som et politisk og moralsk instrument til fremme for respekten for menneskerettighetene, i kampen mot intoleranse og fremmedfrykt i det lokale rom. Charterets realverdi vil først kunne komme til syne i den lokale mobilisering av befolkningen i en dialog omkring charterets nytteverdi i forhold til befolkningens behov. Vi anbefaler derfor Drammen kommune å vurdere nøye innholdet i den prosessen som vil kunne lede opp til en formell tiltredelseserklæring, gjerne i forkant av neste konferanse i Nürnberg i desember 2004. Som vi har sett vil mye av innholdet i denne prosessen være i tråd med de visjoner og målsettinger som er nedfelt i Drammen kommunes *Bygg broer – ikke murer* prosjekt. Resultatet av denne prosessen – en tiltredelse til Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen – vil også kunne representere en ytterligere styrking av Drammen kommunes strategi for internasjonalt samarbeid. Vi anbefaler også at den videre brobygging i forhold til resten av Europa skjer i samarbeid med andre kommuner – f. eks. Bergen, som også vurderer å tiltre charteret. Et første skritt vil kunne være å takke ”ja” til et tilbud fra direktør Asbjørn Eide ved Institutt for menneskerettigheter i Oslo om å orientere Drammen og eventuelt Bergen nærmere om sitt arbeid og sitt forhold til Det europeiske charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen.

Noter

1. Prosjektskisse Bygg broer – ikke murer, 1. oktober 2001.
2. Prosjektskisse Bygg broer – ikke murer, 1. oktober 2001.
3. Prosjektskisse Bygg broer – ikke murer, 1. oktober 2001.
4. Prosjektskisse Bygg broer – ikke murer, 1. oktober 2001.
5. Saksfremlegg til bystyrekomite 4 i Drammen bystyre, arkivsak 02/01031-003
Drammen kommunes internasjonale samarbeid.
6. Referer i sakens anledning også European Cruise Service i Bergen.
7. Sitert i Aftenposten 20.12.02.
8. Referer dokumenter i sakens anledning på <http://comune.venezia.it/humanrights/>

Vedlegg 1: Oversikt over byer tilsluttet Det europeiske Charter for beskyttelse av menneskerettighetene i byen

Albania

- Tirana

Belgium

- [Anvers](#)
- [Bruxelles](#)
- [Charleroi](#)
- [Liege](#)

Bosnia - Herzegovina

- [Tuzla](#)

France

- [Angers](#)
- Aubervilliers
- [Bobigny](#)
- [Bordeaux](#)
- Caudebec - les - Elbeuf
- [Creteil](#)
- Evreux
- [Grenoble](#)
- Ivry-sur-Seine
- [La Corneuve](#)
- [La Rochelle](#)
- [Lille](#)
- [Lyon](#)
- [Montauban](#)
- [Nantes](#)
- [Orleans](#)
- [Pau](#)
- [Perpignan](#)
- [Quimper](#)
- [Saint-Denis](#)
- [Strasbourg](#)
- [Villeneuve-le-Roi](#)

Germany

Hungary

- [Budapest](#)

Italy

- [Palermo](#)
- [Roma](#)
- [Torino](#)
- [Venezia](#)

Ireland

- Bangor
- [Dublin](#)

Latvia

- [Riga](#)

Lithuania

- [Vilnius](#)

Poland

- [Warszawa](#)

Portugal

- [Lisboa](#)
- [Porto](#)

Slovenia

- [Ljubljana](#)

Spain

- [Girona](#)
- [Granollers](#)
- Irun
- Las Casas De San Juan
- [Lebrija](#)
- [L'Hospitalet de l'Obregat](#)
- [Lleida](#)
- [Logroño](#)
- [Madrid](#)
- [Manresa](#)
- [Matarò](#)
- [Mollet de Valles](#)
- [Mostoles](#)
- [Olot](#)
- [Palleja](#)
- [Palma de Majorca](#)
- [Reus](#)
- [Sabadell](#)
- [Santa Coloma De Gramanet](#)
- Santa Cruz De Tenerife
- [Santiago De Compostela](#)
- [Sevilla](#)
- [Tarragona](#)
- [Tiana](#)
- [Utrera](#)
- [Valencia](#)
- [Victoria Gasteiz](#)

Sweden

- [Stockholm](#)

Switzerland

- [Geneve](#)

Turkey

- [Berlin](#)
- [Nürnberg](#)

Great Britain

- [Belfast](#)
- [Manchester](#)
- [Newcastle](#)
- [Reading](#)
- [Kirklees](#)
- [North Lanarkshire](#)

Greece

- Korydalos

- [Alcalà De Henares](#)
- [Alcobendas](#)
- [Almeria](#)
- [Badalona](#)
- [Badia de Valles](#)
- [Barcelona](#)
- [Cerdanyola Valles](#)
- [Cordoba](#)
- [Cornella De Llobregat](#)
- [Cubelles](#)
- [Donastia San Sebastian](#)
- [Esplugues De Lesbregat](#)
- [Figueres](#)
- [Gernika-Lumo](#)
- [Gijon](#)

- [Istanbul](#)

Bosnia - Herzegovina

- Sarajevo

Croatia

- Rijeka

France

- Marseille
- Reze

Great Britain

- Swansea

Italy

- Agna (Pd)
- Alberobello (Ba)
- Ancona
- Arese
- Ascoli Piceno
- Bagnara Di Romagna (Ra)
- Bagnolo In Piano (Re)
- Bisceglie (Ba)
- Bitonto (Ba)
- Bologna
- Borgo San Dalmazzo (Cn)
- Calderara (Bo)
- Caltagirone (Ct)
- Casola Valsenio (Ra)
- Casole D'elsa (Si)
- Castel Maggiore (Bo)
- Catania
- Cattolica (Rn)
- Cervarese S. Croce (Pd)
- Chioggia (Ve)
- Colle Val D'elsa (Si)
- Comacchio (Fe)
- Collegno (To)
- Conselice (Ra)
- Corleto Perticara (Potenza)
- Cosenza
- Cossato (Bi)
- Cutigliano (Pt)
- Due Carrare (Pd)
- Empoli
- Erba (Co)
- Ferrara
- Figino (Fi)

- Firenze
- Galeata (Fo)
- Galliate (No)
- Genova
- Giovinazzo (Ba)
- Guardiagrele (Ch)
- Guastalla (Re)
- Jesi (An)
- Ladispoli (Rm)
- La Spezia
- Lecce
- Macerata
- Marano Sul Panaro (Mo)
- Melfi (Pz)
- Messina
- Mignanego (Ge)
- Mirano (Ve)
- Misterbianco (Ct)
- Modena
- Mogliano Veneto (Ve)
- Monfalcone (Go)
- Montalto Dora (To)
- Montemarciano (An)
- Monza
- Monzuno (Bo)
- Moraro (Go)
- Napoli
- Nardo' (Le)
- Orvieto (Tr)
- Pastorano (Ce)
- Pavia
- Pavullo Nel Frignano (Mo)
- Pero (Mi)
- Perugia
- Pescara
- Piacenza
- Pianoro (Bo)
- Piazzola Sul Brenta (Pd)
- Pieve Di Alpago (Bl)
- Pomigliano D'arco (Na)
- Ponte S. Nicolò (Pd)
- Porto Ferraio (Li)
- Preganziol (Tv)
- Radda In Chianti (Si)
- Ravenna
- Recanati (Mc)
- Riccione (Rn)
- Rivalta Di Torino (To)
- Roseto Degli Abruzzi (Te)
- Rovereto (Tn)

- Rubiera (Re)
- Rubano (Pd)
- Salzano (Ve)
- San Lazzaro Di Savena (Bo)
- San Michele Salentino (Br)
- San Nicola (Ce)
- San Pietro Di Cadore (Bl)
- Santa Maria Capua Vetere (Ce)
- Sant'Andrea Apostolo Dello Jonio (Cz)
- Santo Stefano Di Cadore (Bl)
- Sarzana (Sp)
- Serignano (Cr)
- Settimo Torinese (To)
- Siena
- Solbiate Arno (Va)
- Sommariva Del Bosco (Cn)
- Spinea (Ve)
- Stanghella (Pd)
- Terrassa Padovana (Pd)
- Trapani
- Trecate (No)
- Verbania
- Vetralla (Vt)
- Vicovaro (Rm)
- Vigonza (Pd)

Spain

- Argenton
- Corvera de Asturias
- Jerez de la Frontera
- Laviana
- Matarò
- Molins de Rei
- Terrassa

Yugoslavia

- Zvezdara-Belgrado

Vedlegg 2: Sentrale personer i arbeidet for Charteret

Organising Committee

Local Authorities

- Giuseppe Caccia, Deputy Mayor for Social Policies, City of Venice
- Paolo Cacciari, Deputy Mayor for Environment, Peace and Youth Policies, City of Venice
- Loredana Aurelio Celegato, Deputy Mayor for Education, Women's Citizenship and Culture of Diversities
- Marino Cortese, Deputy Mayor for Culture and Tourism, City of Venice
- Roberto D'Agostino, Deputy Mayor for International and European Relations, City of Venice
- Stéphane Peu, Maire Adjoint, City of Saint Denis
- Jesus Maestro Garcia, Concejal Ponente de Cooperación, City of Barcellona
- Roser Veciana, Concejal Ponente de Derechos Civiles, City of Barcellona

Scientific Committee

- Antonio Papisca, Director, European Master in Human Rights and Democratization
- Laura Picchio Forlati, Vice President, Fondazione Venezia per la Ricerca sulla Pace
- José Manuel Bandrés, Institute of Human Rights, Catalunya
- Jaume Saura, Institute of Human Rights, Catalunya
- Monique Chemillier-Geandreau, Université de Paris VII

Officers in Charge

- Andrea Del Mercato, International and European Relations, City of Venice
- Enrica Calebich, International and European Relations, City of Venice
- Marco Agostini, Chief of Cabinet, City of Venice
- Sandro Del Todesco, Director, Social Affairs, City of Venice
- Luigi Bassetto, Director, Municipalities Department, City of Venice
- Adrian Cossic, Director, International Relations, City of Saint Denis
- Francesc Freixa, International Relations and Cooperation Department, City of Barcelona
- Pilar Fransitorra, Civil Rights Department, City of Barcelona

For further [information](#).

Vedlegg 3:
European Charter For
The Safeguarding Of Human Rights In The City.

Addressed to the men and women of the city

Why, on the threshold of the 21st century, a European Charter for Human Rights in the City? The Declaration of Human Rights (1948) is universal. Has it not been reinforced and completed by many other undertakings which emphasise the protection of certain rights of varying extent? The European Convention (1950) offers what we call a legal guarantee. However, there exist many rights which are still not “effective” and the citizens find it difficult to see their way through the labyrinth of legal and administrative procedures.

How to give a better guarantee? How to act more effectively? How to ensure better public conditions for the private happiness of everyone?

This is where the City comes in.

Because everywhere, where the inhabitants of the rural areas continue their long march towards the cities and where these welcome large numbers of citizens in transit, but also and above all, foreigners who seek freedom, work and an exchange of awareness, the city has become the future of mankind.

The city is today the space for all kinds of meetings and, therefore, of all kinds of possibilities. At the same time it is the field of all contradictions and all dangers: in the urban space with its uncertain frontiers appear all those discriminations rooted in unemployment, poverty, the disdain for cultural differences, while at the same time civic and social practices of solidarity are sketched out and multiply.

City life today involves the obligation to define certain rights more clearly, because we live in the city, we seek work, we move about. It imposes also on us the recognition of new rights: a respect for the environment, the guarantee of sound food, tranquillity, possibilities of social interchange and leisure, etc.

Finally, in the face of the crisis which is shaking delegated democracy in the field of national States and in view of the unease which is stirred up by European bureaucracies, the city appears as the resource of a new political and social space.

Here is where conditions are opening up for a democracy of accessibility. The opportunity is there for all the citizens to participate in citizenship: a citizenship of the city. If every defined right belongs to everyone, then every citizen, free and supportive, must guarantee that right for all the others.

The commitment which we adopt here is addressed to women and men of our time. It does not claim to be exhaustive and its reach will depend on how the inhabitants of the city make it their own. It is presented as an outline answer to the expectations of the

citizens which the cities create and reveal. This Charter will be situated, equally for those who govern them, on the same subsidiary level of the city itself, as a set of points of support to claim their rights, recognise the occasional violations and put an end to them.

These points of support are offered as so many other opportunities to overcome the difficulties and reconcile logic, at times contradictory, which are implanted in the life itself of the city.

One will: to integrate the social links, in a lasting way, in the public area.

One principle: equality.

One objective: an increase in the political awareness of all the inhabitants.

The undersigned European cities:

Recognising that the Universal Declaration of Human Rights, the International Agreement on Civil and Political Rights, the International Agreement on Financial, Social and Cultural Rights, the European Convention for the Safeguarding of Human Rights and Fundamental Liberties, the European Social Charter and other international instruments of protection of Human Rights, apply to the inhabitants of cities as to any other person.

Remembering that Human Rights are universal, indivisible and interdependent, that all the public powers have a responsibility to guarantee them, but that their recognition and the mechanisms for the application are still insufficient, especially with regard to social, financial and cultural rights.

Convinced that the good administration of the cities requires the respect for and guarantee of Human Rights for all the inhabitants without exclusion, with the object of promoting the values of social cohesion and protection of the weakest.

Convinced, for these reasons, of the need for a European Charter of Human Rights in the City, which proclaims expressly, solemnly and understandably the public liberties and fundamental rights which are acknowledged for the inhabitants of the cities, and the undertaking of the municipal authorities to guarantee them, with respect to their competence and the powers they legally hold, according to the terms of the respective national legislations.

Inspired by the values of respect for the dignity of the human being, local democracy and the right to an existence which allows improvements in wellbeing and quality of life for everyone.

Adopting the stance of the European Charter of Local Autonomy, which tries to make the municipal administration more effective and bring it closer to the citizen, and

following the recommendations of the Barcelona Compromise, signed on 17 October 1998 by the cities participating in the European Cities Conference on Human Rights, of improving the public collective space for all citizens without distinction of any kind. They have decided, in common accord, to assume the following commitments.

PART I GENERAL PROVISIONS

Art. I.- RIGHT TO THE CITY

1. The city is a collective space which belongs to all those who live in it, who have the right to find there the conditions for their political, social and ecological fulfilment, at the same time assuming duties of solidarity.
2. The municipal authorities encourage, by all available means, respect for the dignity of all and quality of life of the inhabitants.

Art. II.- PRINCIPLE OF EQUALITY OF RIGHTS AND NON-DISCRIMINATION

1. The rights contained in this Charter are recognised for all persons who inhabit the signatory cities, independently of their nationality.
2. These rights are guaranteed by the municipal authorities, without any discrimination with regard to colour, age, gender or sexual inclination, language, religion, political opinion, national or social origin, or level of income.

Art. III.- RIGHT TO CULTURAL, LINGUISTIC AND RELIGIOUS FREEDOM

1. The right of the citizens is recognised to exercise and develop cultural liberty.
2. All citizens have the right to exercise their linguistic and religious freedom. The municipal authorities, in collaboration with other administrations, act in such a way that boys and girls who belong to minority linguistic groups can study their maternal language.
3. Freedom of conscience and of individual and collective religion is guaranteed by the municipal authorities to all citizens. Within the limits of the national legislation, the municipal authorities do everything necessary to ensure such rights, overseeing this to avoid the creation of ghettos.
4. With respect to laic matters, the cities encourage mutual tolerance between believers and non-believers, as well as between the various religions.

5. The municipal authorities cultivate the history of their people and respect the memory of those who have died, ensuring the respect and dignity of the cemeteries.

Art.I V.- PROTECTION OF VULNERABLE GROUPS AND CITIZENS

1. The most vulnerable groups and citizens have the right to enjoy special measures of protection.
2. Disabled individuals are the subject of specific municipal assistance. Their dwellings and places of work and leisure must be adapted for them. Public transport must be accessible to everyone.
3. The signatory cities adopt active policies in support of the most vulnerable population, guaranteeing to each one the right of citizenship.
4. The cities adopt all the measures necessary to assist the integration of all the citizens, whatever the reason for their vulnerability, preventing the formation of discriminatory groupings.

Art. V.- DUTY OF SOLIDARITY

1. The local community is united by a duty of reciprocal solidarity. The local authorities participate in this duty, promoting the development and quality of public services.
2. The municipal authorities encourage the creation of networks and associations for solidarity among the citizens, and will control the correct carrying out of public duties.

Art. VI.- INTERNATIONAL MUNICIPAL COOPERATION

1. The cities promote mutual awareness of peoples and their cultures.
2. The signatory cities undertake to cooperate with local groups from developing countries in the sectors of urban facilities, protection of the environment, health, education and culture, and to involve in these the maximum number of citizens.
3. The cities particularly urge financial agents to participate in cooperation programmes and to make all the population become associated with them, with the purpose of developing a feeling of solidarity and full equality between the peoples which surpasses urban and national frontiers.

Art. VII.- PRINCIPLE OF SUBORDINATION

1. The principle of subordination which governs the distribution of competence between the State, the Regions and the Cities, must be permanently agreed to prevent the central State and other competent administrations from neglecting their own

responsibilities in the cities.

2. This agreement has as its objective to guarantee that the public services depend on the administrative level closest to the people, in order to make them more effective.

PART II CIVIL AND POLITICAL RIGHTS OF LOCAL CITIZENSHIP

Art. VIII.- RIGHT OF POLITICAL PARTICIPATION

1. All citizens have the right to take part in the local political life through free and democratic elections of local representatives.
2. The signatory cities are pressing for an extension of the right of active and passive suffrage in the municipal ambit to all the resident adult population which is not national after a period of residence in the city of two years.
3. Apart from the elections held periodically to renew the municipal governments, democratic participation is encouraged. To this end, the citizens and their organisations can access the public debates, interpellate to the municipal authorities over challenges which affect the interests of the local community and express their opinions, either directly through a “municipal referendum” or through public meetings and people’s action.
4. The cities, to safeguard the principle of openness and in accordance with the legislative ordination of the different countries, organise the system of government and the administrative structure in such a way as to make effective the responsibility of the governors to the citizens, as well as the responsibility of municipal administration to governmental bodies.

Art. IX.- RIGHT OF ASSOCIATION, MEETING AND DEMONSTRATION

1. The rights of the citizens to association, meeting and demonstration are recognised and guaranteed.
2. The local authorities encourage the associative life as an expression of citizenship, in respect of its autonomy.
3. The city offers public spaces for the organisation of open meetings and informal gatherings. It ensures free access to these spaces for everyone, with respect for the regulations.

Art. X.- PROTECTION OF PRIVATE AND FAMILY LIFE

1. The city protects the right to a private and family life and recognises that the respect for families, in whatever current form, is an essential element of local democracy.
2. The municipal authorities guard the family from its formation, without interfering in its internal life, and provide the members with facilities for access to a home and other similar opportunities. For this purpose they make available financial incentives for the more needy families and create structures and services for the assistance of small children and the elderly..3. Any individual has the right to be sentimentally attached to the person chosen and to get married without any obstacle beyond the legal ones.
4. The municipal authorities develop active policies to oversee the physical integrity of members of families and encourage the disappearance of ill-treatment within them.
5. Always respecting the freedom of choice in educational, religious, cultural and political matters, the local authorities adopt all the necessary measures to protect children and young people, and encourage their education on the bases of democracy and tolerance and the possibility of full participation in the life of the city.
6. The local authorities create suitable conditions so that children can enjoy their childhood.

Art. XII.- RIGHT TO INFORMATION

1. The right of the citizens is recognised to have information of various kinds and from various sources in relation to the social, economic, cultural and local administrative life, limited by a respect for the privacy of the individual and the protection of small children and young people.
2. The municipal authorities offer the means by which the circulation of information which may affect the people is made accessible, effective and clear. For this purpose they encourage the learning of computer technology, access to it and its regular updating.

PART III ECONOMIC, SOCIAL AND CULTURAL RIGHTS OF ACCESSIBILITY

Art. XII.- GENERAL RIGHT TO THE PUBLIC SERVICES OF SOCIAL PROTECTION

1. The signatory cities consider social policies as a decisive part of their policies for the protection of Human Rights which they undertake to guarantee within the limits of their competence.

2. The right of the citizens is recognised to have free access to the municipal services of general interest. For this reason the signatory cities oppose the commercialisation of the personal services of social support and watch to see that there exist basic services of quality at acceptable prices in other sectors of the public service.

3. The Cities commit themselves to develop social policies, especially addressed to the disadvantaged and aimed at refusing exclusion and pursuing human dignity and equality of rights.

Art. XIII.- RIGHT TO EDUCATION

1. The citizens have the right to education. The municipal authorities provide access to primary education for children and young people of school age. They encourage adult education in a context of accessibility and respect for democratic values.

2. The cities contribute to making available to everyone the spaces and educational, school and cultural centres, in a multicultural framework of social cohesion.

3. The municipal authorities contribute to increasing the level of citizenship through educational teaching, especially with reference to the struggle against sexism, racism, xenophobia and discrimination, implanting principles of tolerance and hospitality.

Art. XIV.- THE RIGHT TO WORK

1. The citizens have a right to enjoy sufficient resources, obtained through a worthy occupation which guarantees the quality of life.

2. The municipal authorities contribute, within their possibilities, to the obtaining of full employment. To make the right to work effective, the signatory cities encourage the matching of offer and demand for work, and promote the updating and retraining of the working population through continuous training programmes. They undertake activities accessible to unemployed people.

3. The signatory cities undertake not to sign any municipal contract without introducing clauses of rejection of illegal working, whether dealing with national or foreign working people, or those in a regular or irregular situation with respect to the national laws, as well as the rejection of child exploitation.

4. The municipal authorities develop, in collaboration with other public institutions and companies, mechanisms to ensure the equality of everyone at work, in order to impede any discrimination for reasons of nationality, sex, sexual choice, age or disability in matters of salary, working conditions, right of participation, professional promotion and protection against dismissal. They encourage equal access to work for women by establishing kindergartens and other measures, and for the handicapped by the installation of appropriate equipment.

5. The municipal authorities encourage the creation of protected jobs for those individuals needing to be reintroduced into the working world. In particular, the municipal authorities encourage the creation of jobs in the new areas of employment and in activities with a social benefit: services to individuals, the environment, social prevention and adult education.

Art. XV.- RIGHT TO CULTURE

1. The citizens have a right to culture in all its expressions, manifestations and modalities.
2. The municipal authorities, in cooperation with cultural associations and the private sector, promote the development of the urban cultural life with a respect for diversity. Public spaces are made available for cultural and social activities at the disposal of the citizens under conditions of equality for everyone.

Art. XVI.- RIGHT TO A HOME

1. All citizens have the right to a proper, safe and healthy home.
2. The municipal authorities endeavour to ensure the existence of an appropriate offer of homes and district amenities for all their inhabitants, without distinction by reason of their resources. These amenities must include structures of welcome for those who are homeless which will guarantee their safety and dignity, and structures for women who are victims of violence, particularly domestic violence, ill-treatment and for those who are attempting to escape from prostitution.
3. The municipal authorities guarantee the right of nomads to stay in the city under conditions which are compatible with human dignity.

Art. XVII.- RIGHT TO HEALTH

1. The municipal authorities encourage equal access for all citizens to medical and preventive services for health care.
2. The municipal authorities adopt all the necessary initiatives for public health, particularly in term of preventive and active intervention measures.
3. The signatory cities, through their actions in the economic, cultural, social and town planning fields, contribute in a general way to the promotion of health for all their inhabitants, with their active participation.

Art. XVIII.- RIGHT TO THE ENVIRONMENT

1. The citizens have a right to a healthy environment which seeks compatibility between industrial development and environmental balance.

2. To this end the municipal authorities adopt, on the basis of the principle of precaution, policies of prevention of pollution, including noise, energy saving, refuse disposal, recycling, reuse and recovery, extending and protecting the green zones of the cities.

3. The municipal authorities put into practice all the necessary actions through which the citizens can appreciate, without degrading it, the countryside which surrounds and configures the city and so that they may be consulted over any changes which may alter this countryside.

4. The municipal authorities develop specific teaching with respect to nature, especially for children..

Art. XIX.- RIGHT TO HARMONIOUS AND SUSTAINABLE CITY DEVELOPMENT

1. The citizens have a right to an ordered town planning development which guarantees a harmonious relationship between residential areas, public services, amenities, green areas and structures destined for group usage.

2. The municipal authorities supervise the town planning and management with the participation of the citizens, especially in seeking a balance between urban factors and the environment.

3. In this context they undertake to respect the natural, historic, architectural, cultural and artistic heritage of the cities and the rehabilitation and reuse of the constructed heritage, in order to reduce the need for new building and its impact on the area.

Art. XX.- RIGHT TO CIRCULATION AND TRANQUILLITY IN THE CITY

1. The local authorities recognise the right of the citizens to have available a means of transport compatible with tranquillity in the city. To this end, they develop public transport accessible to all following a plan of urban and inter-urban movements. They control the automobile traffic and ensure its fluidity, respecting the environment.

2. The municipality rigorously controls the emission of all types of noise and vibrations. It defines the reserved areas for pedestrians in a permanent manner or at definite times of day for pedestrians and encourages the uses of non-polluting vehicles.

3. The signatory cities undertake to set aside resources for the necessary infrastructures to make these rights effective, where applicable having recourse to forms of financial cooperation between public entities, private business and general society.

Art. XXI.- RIGHT TO LEISURE

1. The local governments recognise the right of citizens to have free time available.
2. The local authorities guarantee the existence of quality leisure spaces open to all children, without discrimination of any kind.
3. The municipal authorities will make available active sporting participation and do whatever is needed for the necessary installations so that the practice of sport is available to all citizens.
4. The municipal authorities will encourage sustainable tourism and oversee the balance between the activity and the tourist return from the city and the social and environmental wellbeing of the citizens.

Art. XXII.- CONSUMERS' RIGHTS

Within the limits of their competence, the cities watch over protection of the consumers. To this end, and with reference to foodstuffs, they guarantee supervision and control of weights and measures, quality, the composition of products and the correctness of information, as well as the periods of valid usage.

PART IV RIGHTS RELATIVE TO THE LOCAL DEMOCRATIC ADMINISTRATION

Art. XXIII.- EFFICIENCY OF PUBLIC SERVICES

1. The local authorities ensure the efficiency and effectiveness of the public services, and that these are adequate to the requirements of the users and watch to avoid any situation of discrimination or abuse.
2. The municipal authorities will have available instruments of evaluation of their municipal action and will take into account the results of this evaluation.

Art. XXIV.- PRINCIPLE OF OPENNESS

1. The signatory cities guarantee the openness of the administrative activity. The citizens must be able to know their political and administrative rights and obligations through publicity of the municipal regulations, which must be comprehensible and regularly brought up to date.
2. The citizens have a right to have a copy of those administrative acts of the local administration which refer to them, except where there are special obstacles or reasons in the public interest or in reference to other people's right to privacy.

3. The obligation of clarity, publicity, impartiality and non-discrimination in the action of the municipal powers is applied to:

The conclusion of municipal contracts, in application of a rigorous management of municipal spending.

The selection of officials and other municipal personnel, governed by the principles of merit and capacity.

4. The municipal authorities guarantee openness and rigorous control of the use of public funds.

PART V MECHANISMS OF GUARANTEE OF THE HUMAN RIGHTS OF ACCESSIBILITY

Art. XXV.- LOCAL ADMINISTRATION OF JUSTICE

1. The signatory cities develop policies designed to improve the access of the citizens to Law and Justice.

2. The signatory cities encourage the extra-judicial resolution of civil, criminal, administrative and labour disputes, through the establishing of public mechanisms of reconciliation, settlement, mediation and arbitration.

3. In case of necessity, the municipal justice, exercised by magistrates - men of good repute - chosen by the citizens or the local government, has competence to settle in equity the disputes which affect neighbourhoods and the city administration and which are of the character of appeal.

Art. XXVI.- ACCESSIBILITY OF LOCAL POLICE

The signatory cities encourage the development of corps of highly qualified municipal police, to be officers of “security and of neighbourhood”. These officers apply preventative policies against crime and act as a force for civic education.

Art. XXVII.- WARNING MECHANISMS

1. The signatory cities set up preventative measures, such as:
Social or district mediators, specifically in the most vulnerable areas.
The municipal Ombudsman or Defender of the People, as an independent and impartial institution.

2. To facilitate the exercise of the rights contemplated in this Charter and to submit the

state of such facility to community control, each signatory city creates a warning committee made up of citizens entrusted with evaluating the application of the Charter.

Art. XXVIII.- TAXATION AND BUDGETARY MECHANISMS

1. The signatory cities undertake to draft their budgets in such a way that the provisions of income and expenditure allow the rights set out in this Charter to be made effective. For this they purpose they may establish a system of “participation budget”. The citizens, organised in assemblies or sectors, or in associations, are able to express in this way their opinion over the financing the necessary measures in order to enjoy these rights.

2. The signatory cities undertake, in the name of a respect for the equality of all citizens before the public charge, not to permit the areas or activities which are under their competence to escape from legality in social, physical or environmental matters or of any other type; and that they will act in such a way that those areas of exception to legality which do exist disappear.

FINAL PROVISIONS LEGAL VALUE OF THE CHARTER AND MECHANISMS FOR ITS APPLICATION

1. When this Charter has been adopted it will remain open for the individual signature of all the cities which adhere to its undertakings.

2. The signatory cities will incorporate into their local ordinances the principles and standards and guarantee mechanisms contemplated in this Charter and mention it explicitly in the legal reasoning for municipal actions.

3. The signatory cities recognise the imperative general right of the rights declared in the present Charter and undertake to reject and denounce any legal act, especially any municipal contract, the consequences of which obstruct or could be contrary to the exercise of the rights recognised, and to act in such a way that the other subjects of the right also recognise the superior legal status of these rights.

4. The signatory cities undertake to give recognition to this Charter through its express mention in all the municipal ordinances and regulations, as the primary legal standard binding the city.

5. The signatory cities undertake to create a commission entrusted to establish, every two years, an evaluation of the application of the rights recognised by this Charter, and to make such evaluation public. The Meeting of the Cities Conference for Human Rights, constituted in plenary session of the signatory cities, will decide on the establishing of an appropriate follow-up mechanism to verify the proper reception and fulfilment of this Charter on the part of the signatory cities.

ADDITIONAL PROVISIONS

FIRST

The signatory cities undertake to act so that the national legislation of their States allows participation in municipal elections for non-national resident population, as set out in Article VIII.2 of the present Charter.

SECOND

In order to allow jurisdictional control of the rights contained in this Charter, the signatory cities undertake to request their States and the European Union to complete the constitutional declarations of Human Rights or the European Convention of Human Rights.

THIRD

The signatory cities will each prepare and start up their Agenda 21 Programmes, in application of the agreements adopted in the UNO Conference on the Environment and Development, held in Rio de Janeiro in 1992.

FOURTH

In the case of armed conflict, the signatory cities will watch over the maintenance of their cities' government with respect to the rights proclaimed in this Charter.

FIFTH

The signature of the individual person representing the city, present on the eighteenth day of May 2000 in Saint-Denis, is subject to ratification by the Municipal Council in Plenary Session, which may establish such reservations in the text as it deems appropriate.

Drafted in the city of Saint-Denis, on the eighteenth day of May, two thousand.

Høgskolen i Buskerud
Postboks 235
3603 Kongsberg
Telefon: 32 86 95 00
Telefaks: 32 86 98 83
www.hibu.no

